

De nieuwe verhoudingen in Europa? Frankrijk en Duitsland weten elkaar weer te vinden

WAT WILLEN MERKEL EN MACRON MET DE EU?

(EN WILLEN WIJ DAT EIGENLIJK OOK WEL?)

Nu Frankrijk en Duitsland allebei de verkiezingen achter de rug hebben, rijst de vraag: wat gaan zij doen met het project dat EU heet? De commissievoorzitter Juncker mag van alles willen, het zijn vaak Frankrijk en Duitsland die de koers bepalen. Acht vragen over de Frans-Duitse as.

Nadat de Franse verkiezingen de 'jonge hond' Emmanuel Macron hebben opgeleverd en de Duitse verkiezingen 'Mutti' Angela Merkel in het zadel houden, kan weer verder gebouwd worden met de Frans-Duitse as in Europa. Of door de Frans-Duitse as, net wat u wilt of vreest. Het tweetal heeft alvast de licht verwarrende naam Mercron gekregen. Emmanuel Macron liet onlangs vergezichten zien van een EU die steeds meer taken en verantwoordelijkheden naar zich toe trekt. Hij wil bijvoorbeeld een Europees financieel eenheidsbeleid. Hoe dik het wordt tussen hem en Merkel is nog de vraag. Want al zijn ze allebei erg voor de EU, ze hebben verschillende

ideeën over hoe die eruit moet zien. Het zijn vooral de toekomstige coalitiepartners van Merkel die er andere ideeën op na houden.

Merken we al veel nieuws van de befaamde Frans-Duitse as?

Nog niet. Macron heeft weliswaar net zijn Europese plannen uitgevouwen, maar vanuit Duitsland komen nog geen nieuwe ideeën. Daar beginnen net de formatieonderhandelingen, dus dat is ook wel logisch. Aangenomen wordt dat Merkels CDU/CSU met de FDP en de Grünen probeert te regeren. De socialistische SPD wil in de oppositie en daar zal Merkel ook wel gelukkig mee zijn. Niet alleen

omdat de SPD en de CDU niet zo heel ver uit elkaar liggen als het gaat om de EU, maar ook omdat zo de rechts-populistische (en anti-Europese) AfD dan niet de grootste oppositiepartij wordt. In Duitsland krijgt de grootste oppositiepartij namelijk extra voorrechten boven de andere niet-regeringspartijen.

Waarom is de Frans-Duitse as zo belangrijk?

De EU is in de kern een grotendeels Frans-Duits project, bedoeld om de voortdurende rivaliteit tussen beide landen te beteugelen. Daardoor staan beide landen nog steeds in de voorhoede als het gaat om plannen en visies voor het Europese project en dat levert ze veel invloed op. Daarbij is de politieke dimensie van de EU in Duitsland heel belangrijk, ook voor Merkel. Maar de Duitsers weten dat als het niet goed loopt zij de rekening betalen. Daarom zijn de Duitsers wat realistischer in hun benadering dan de Fransen. Die presenteren Europa graag als een groots internationaal politiek en maatschappelijk experiment. De verschillende visies weerhouden de landen er niet van om elkaar veel op te zoeken en belangrijke beslissingen worden eerst voorgekoekt door Berlijn en Parijs. Nederland houdt zich eerder op bij de pragmatische Duitsers dan bij de idealistische Fransen. Het stand-

Wie zijn onze bondgenoten in Brussel?

Als het gaat om plannen voor:	MACRON	MERKEL	JUNCKER	NEDERLAND
Gezamenlijke defensie	Goed idee	Goed idee	Goed idee	Interessant, laten we hier eens over verder praten
Gezamenlijk asielbeleid	Goed idee	Goed idee	Goed idee	Goed idee
Europese minister van Financiën	Goed idee	Interessant, laten we hier eens over verder praten	Goed idee	Belachelijk, weg ermee
Uniforme winstbelasting	Goed idee	Interessant, laten we hier eens over verder praten	Goed idee	Belachelijk, weg ermee
EU van twee snelheden	Goed idee	Interessant, laten we hier eens over verder praten	Belachelijk, weg ermee	Belachelijk, weg ermee
Uitbreiding taken EU	Goed idee	Belachelijk, weg ermee	Goed idee	Belachelijk, weg ermee
Hervormen landbouwsubsidies	Goed idee	Interessant, laten we hier eens over verder praten	Goed idee	Interessant, laten we hier eens over verder praten

■ Goed idee
 ■ Belachelijk, weg ermee
 ■ Interessant, laten we hier eens over verder praten

punt van de Britten – die zagen de EU eerder als een noodzakelijk kwaad, maar ook nuttig als handelsblok – kwam Den Haag doorgaans goed uit bij het intomen van al te grote Europese ambities.

Merkel zal toch wel iets vinden van Macrons plannen?

De Duitse *Bundeskanzler* reageerde tijdens een EU-bijeenkomst in Estland welwillend op de ideeën van Macron. De beide regeringsleiders hadden ook eerder dit jaar al aangekondigd dat beide landen samen een EU-hervormings-agenda willen maken. Macrons idee om de vennootschapsbelasting Europees gelijk te trekken (nu 29,65 procent in Duitsland, 33,3 in Frankrijk, 20 of 25 procent in Nederland) wil ze bijvoorbeeld meenemen in de Duitse coalitie-onderhandelingen. Merkel zei overigens niet of die belasting wat haar betreft omhoog of naar beneden moet. Ook een gemeenschappelijk defensie- en migratiebeleid ziet ze wel zitten, liet Merkel blijken. Wel zei ze dat er

nog veel over details moet worden gesproken. En zit de *devil* niet vaak *in the detail*?

Moeten wij ons ongerust maken over de Franse vergezichten over een invloedrijke EU?

De Fransen hebben een lange traditie van een bemoeizuchtige overheid en laten merken dat ze ook graag veel EU zien die allerlei problemen oplost. Maar Franse vergezichten zijn niet per definitie de blauwdruk voor de toekomst. En het is ook wel goed dat er iemand is die een stip op de Europese horizon zet, want Europa zal moeten hervormen. Commissievoorzitter Juncker concludeerde dat al aan het begin van zijn termijn. Van Merkel hoeven we op dat gebied niet veel te verwachten. Langzame stapjes zetten, is haar devies, soms zelfs heel afwachtend. Haar verre CDU-voorganger Konrad Adenauer voerde in 1957 al verkiezingscampagne met de leus *Keine Experimente*, en daar lijkt Merkel het wel mee eens te zijn.

Wat gaat Merkel tegenover Macrons dadendrang zetten?

Dat is natuurlijk een beetje de vraag. De verwachting is dat Merkel niet al te snel wil veranderen anders knalt de EU bij de volgende crisis uit elkaar. Ze wil dat dus geleidelijk en verantwoord doen. Daarbij is de kans groot dat de liberale FDP de minister van Financiën gaat leveren. Die partij zit erg op de Nederlandse lijn die niet veel ziet in bijvoorbeeld het Franse idee voor een Europese minister van Financiën – wat moet zo'n figuur dan eigenlijk dagelijks doen? – en wél in een strak gezamenlijk financieel EU-bewind voor alle lidstaten. Voor alles zal Duitsland proberen uitbreiding van taken binnen de perken te houden, geholpen door de eigen (grond)wet en door het machtige *Bundesverfassungsgericht*, het grondwettelijk hof van Duitsland dat minutieus de verantwoordelijkheden van de Duitse overheid bewaakt.

Kortom, de Europese karavaan trekt gewoon verder?

Laten we hopen van niet, want de EU kan best transparanter, moderner en efficiënter. Ook de interne markt functioneert nog lang niet naar behoren. Daarbij moet er ook meer op gelet worden dat de inwoners van de EU er economisch op vooruit gaan. Juncker en zijn tweede man Frans Timmermans zijn daarvoor al wel bezig met een hervormingsagenda, de zogenoemde Bratislava-akkoorden. In het Sloveense Bratislava spraken de EU-lidstaten in 2016 onder andere af minder taken op zich te nemen en beter te communiceren met de Europese burgers om het draagvlak te verbeteren.

Over veel zaken die Macron nu oppert, valt best te praten voor Nederland. Meer defensie-samenwerking? Mits binnen de NAVO kan er best over nagedacht worden. Maar een Europees leger, waar Macron op hint, is wel een erg grote stap. Een EU die zijn eigen broek op kan houden en migratieproblematiek gezamenlijk aanpakt, zijn onderwerpen die in Den Haag best een gewillig oor krijgen. Meer duurzaamheid? Ook daar kan Nederland zich best in

DE EU IS IN DE KERN EEN FRANS-DUITS PROJECT

vinden. Hervormen van de landbouwsubsidies? Als dat leidt tot meer investeren in onderzoek en innovatie, krijgt Macron Nederland wel mee.

Missen we Groot-Brittannië nu al erg in de EU?

Dat is in dit verband nog moeilijk te zeggen. Als de FDP in de Duitse regering komt, zal het beleid van de oostburen iets conservatiever worden op het gebied van het EU-bemoeienis en dat is ook de Nederlandse insteek. De invloed van een mogelijke deelname van de Grünen, hangt erg af van de ministeries die ze krijgen. Op zich is vergroening van de Europese economie ook wat Nederland wil en iets wat de Nederlandse economie verder kan helpen. Het ligt er dus aan welke regels er komen. Wordt het bedrijfsleven beperkt of uitgedaagd? Verder is het toch vaak zo dat wat zakelijk goed is voor Duitsland ook goed is voor ons.

Dus?

Alles overziend is het voor Europa vooral belangrijk dat Macron zijn binnenlandse hervormingen doorvoert. Begrotingstechnisch en economisch is Frankrijk namelijk niet bepaald een van de besten van de klas. De Grieken hebben hun begrotingstekort inmiddels beter op orde. Daar zullen de financieel prudente Duitsers veel waarde aan hechten. En ook in de EU geldt: wie betaalt – Duitsland is daar het economische *power house* – bepaalt. De Franse president moet dan wel iets terugkrijgen van Europa om de binnenlandse krachten tevreden te houden. Daar bieden zijn vergezichten best aanknopingspunten voor. Nederland wil vooral dat hij binnen de al afgesproken Bratislava-akkoorden blijft. Op economisch gebied moet hij zich vooral houden aan de aanbevelingen van de OESO als het gaat om Europese belastingen (iets waar Nederland erg op tegen is). En Macron moet zich houden aan de WTO-regels bij handelspolitiek, want je moet je eigen industrie niet ommuren, vindt Nederland. De grote discussies kunnen en moeten gevoerd worden, maar met het oog op een langetermijnvisie voor ná deze Commissie en voor héél Europa. ■

Meer weten? Kijk dan ook eens naar de online versie van dit artikel op www.opiniebladforum.nl

